

ситъ (и бждащето!) на най-угнетената частъ отъ народа — сиромашъта; Ботйовъ очакваше коренна промѣна и самъ ратуваше за коренни социални прѣобразованія, защото само тѣзи промѣни могатъ да излѣкуватъ коренътъ на болестъта; Ботйовъ, доколкото му позволяваха врѣмето и обстоятелствата, бѣше разбралъ, че социалната еволюция води къмъ социални катастрофи, къмъ революции, които срѣщатъ най-голъми спънки отъ страна на старитѣ сили; Ботйовъ проповѣдваше и учеше, пишеше и разказваше, че не съ молитва, не съ компромисъ, не съ любовъ се уравниватъ историческитѣ противорѣчия, че не съ политесъ и съ дипломация ще се ретушира социалната мизерия и националното робство, а съ крѣвава революция. Найсетнѣ, Ботйовъ учеше, пишеше и проповѣдваше, че между двѣ не еднакви сили не може да има нищо общо, и че съ всички срѣдства младата сила трѣбва да подвие старата. Българскиятъ поетъ бѣше приятель, партизанинъ, идеологъ — поетъ и мислителъ на новото въ живота, което се раждаше съ мъжи въ утробата на старото; българскиятъ поетъ дигна едно знаме, противъ което — да се изразимъ съ думитѣ на Манифеста — всичкитѣ сили на стара Европа, папата и царьтъ, Матернихъ и Гизо, редикалитѣ въ Франция и полицаитѣ въ Германия, бѣха свързали свещенъ съюзъ, за да го прѣмахнатъ отъ широкитѣ простори на земната карта. Въ България, кждѣто бѣше насочена литературната пропаганда на поета, освѣнъ свещенния съюзъ на старитѣ сили, вилнѣше и единъ свирѣпъ деспотизмъ, толериранъ отъ екзархъ и патрика, отъ софтѣ и владика; деспотизмъ, който копаше гробъ за народа, а наши и чужди мъдречи се готвѣха за неговото по-скорошно погребение. Напаконъ, самъ поетътъ не намѣри мира и спокойствие нито въ България изъ която избѣга, нито вънъ отъ нея, кждѣто не му бѣше по-топло. Какво казваме? — кждѣто срѣ-